

Assessment of needs for Digital Leadership Development of School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Loei, Nong Bua Lam Phu

Mana Dotchai^{1*}

¹Pitchayabundit College, Thailand

*Corresponding author: mdotchai@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to investigate the current state, desirable conditions, essential requirements, for the digital leadership competency of school administrators affiliated with the Secondary Educational Service Area Office Loei Nong Bua Lamphu. The research sample includes 325 administrators and teachers, The research methodology employs a questionnaire with a five-level Likert scale, yielding an index of congruence ranging from 0.80 to 1.00 and a reliability level of 0.93. Statistical analyses include frequency, percentage, mean, standard deviation, and the necessity index. The research findings indicate: The current state of digital leadership competency among school administrators affiliated with the Secondary Educational Service Area Office Loei, Nong Bua Lamphu, is generally at a high level. Specifically, the overall desirable conditions are at the highest level, with the most desired state being the ability to use digital tools vigorously (PNI_{Modified} 0.34).

Keywords: Development Guideline, Digital Leadership, School Administrators

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

มานะ โดตชัย^{1*}

¹วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ประเทศไทย

*Corresponding author: mdotchai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่ปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และองค์ประกอบที่มีต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว มีค่า $PNI_{Modified}$ (0.34)

คำสำคัญ: การพัฒนาภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2022 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนมีคุณภาพด้วยการยกระดับการศึกษาไทยแบบพลิกโฉม โดยนำนวัตกรรมดิจิทัลและแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา (G-Suite for Education) มาประยุกต์ใช้ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างบูรณาการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ของสังคมที่เกิดจากโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่หมายรวมถึงข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนระบบดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการวิจัยพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลเพื่อสังคม (Social Digital Innovation) ในรูปแบบบริการอัจฉริยะด้านต่างๆ เช่น บริการด้านการเรียนรู้ บริการด้านสุขภาพ (ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู, 2562)

การศึกษายุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2560) โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ โดยการใช้การสื่อสารทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษา (Sheninger, E. C., 2014) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณลักษณะ ทักษะ ประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาตนให้มีทักษะจำเป็นสำหรับผู้บริหารในยุคดิจิทัล เช่น ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (technology leadership) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (innovative

leadership) และพัฒนาความรู้และประสบการณ์เหล่านี้เป็นสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (สุภวัช เชาวันเกษม, 2563)

จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกในยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ยิ่งในปัจจุบันมีกระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้ผู้นำต้องปรับตัว ปรับรูปแบบกระบวนการในการบริหารที่แตกต่างไปจากเดิมในหลายๆ มิติ และการบริหารในยุคดิจิทัลนั้น ผู้นำหรือบริหารจะต้องให้ความสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์ดิจิทัลและมีภาวะการเป็นผู้นำในยุคดิจิทัล โดยผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลง และรู้จักการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถทำให้การดำเนินงานภายในองค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น (รุ่งรัตน์ พลชัย, 2563)

จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาและหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อย่างจริงจัง ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลจากภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อย่างจริงจัง โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยมุ่งหวังเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร พัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน ในบริบทของสถานศึกษาในสังกัดรวมไปถึงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 2,113 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 86 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,027 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) จำนวน 325 คน ซึ่งได้มาจากการเทียบสัดส่วนประชากรตามตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan) ผู้บริหารใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 52 คน ครูผู้สอน 273 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบการตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะ

ความสามารถของคนในองค์กร 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และความต้องการจำเป็นในแต่ละระดับมีเกณฑ์การพิจารณา คือ

5 หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3 หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 สร้างแบบถามให้ครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการทั้ง 5 ด้าน

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และขอคำแนะนำข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเห็นและให้คะแนนวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Consistency: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 ขึ้นไป

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง จากนั้นนำไปจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองตรวจสอบความสมบูรณ์ในแต่ละชุดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

5.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่งและ วุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

5.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์ ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เป็นขั้นตอนการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย โดยใช้สูตรของ นางสาววิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) โดยปรับจากสูตร PNI เดิมโดยใช้วิธี Priority Need Index (PNI Modified)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของดัชนีความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 325 คน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของข้อมูล (PNI_{Modified}) ผลปรากฏดังในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ในภาพรวม

ภาวะผู้นำดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การมีวิสัยทัศน์	3.32	0.46	ปานกลาง	4.45	0.52	มาก	0.29	4
2. การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว	3.49	0.44	ปานกลาง	4.49	0.51	มาก	0.34	1
3. ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้	3.35	0.48	ปานกลาง	4.48	0.53	มาก	0.33	2
4. ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร	3.46	0.55	ปานกลาง	4.55	0.52	มากที่สุด	0.29	3
5. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล	3.40	0.55	ปานกลาง	4.49	0.51	มาก	0.28	5
รวม	3.40	0.36	ปานกลาง	4.49	0.48	มาก	0.26	-

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า สภาพที่ปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่วมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.55) และ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.55) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.48) และการมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.46)

เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.51) และ การมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.52)

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ย PNI_{Modified} = 0.25 ด้านความต้องการที่จะพัฒนาพบว่ามีความ

PNI_{Modified} สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (PNI_{Modified} = 0.34) ลำดับที่ 2 คือ ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (PNI_{Modified} = 0.33) ลำดับที่ 3 คือ ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือองค์ประกอบการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาในทุกด้าน ตั้งแต่การบริหารจัดการ การเรียนการสอน ไปจนถึงการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาและนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐวิภา อุดขุนนารี และอมรทิพย์ เจริญผล (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับมากที่สุดคือ องค์ประกอบการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล รองลงมาคือ องค์ประกอบสื่อสารดิจิทัล องค์ประกอบเสริมสร้างแรงจูงใจดิจิทัล องค์ประกอบวิสัยทัศน์ทางดิจิทัลและการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล และองค์ประกอบความรู้และการใช้ทักษะทางดิจิทัล

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับมากที่สุดคือ องค์ประกอบการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล รองลงมาคือ องค์ประกอบสื่อสารดิจิทัล องค์ประกอบเสริมสร้างแรงจูงใจดิจิทัล องค์ประกอบวิสัยทัศน์ทางดิจิทัลและการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล และองค์ประกอบความรู้และการใช้ทักษะทางดิจิทัล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐวิภา อุดขุนนารี และอมรทิพย์ เจริญผล (2565) ซึ่งได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับมากที่สุดคือ องค์ประกอบสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล รองลงมาคือ องค์ประกอบสื่อสารดิจิทัล องค์ประกอบเสริมสร้างแรงจูงใจดิจิทัล องค์ประกอบวิสัยทัศน์ทางดิจิทัลและการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล และองค์ประกอบความรู้และการใช้ทักษะทางดิจิทัล

1.3 ความต้องการจำเป็น PNI Modified ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่าองค์ประกอบการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่วอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างคล่องแคล่ว เพื่อสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจ และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐวิภา อุดขุนนารี และอมรทิพย์ เจริญผล (2565) ที่วิจัยเรื่องผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเองมากที่สุดขององค์ประกอบการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยโดยนำผลการประเมินแนวทางที่มีระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับที่สูงที่สุดมาอภิปราย ตามลำดับดังนี้ ความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์และการบริหารจัดการคุณภาพได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับสภาพบริบทปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปสู่ยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล

ที่เข้มแข็ง เพื่อนำสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และบรรลุเป้าหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการศึกษาของ นราธิป โชคชัยสุนทร และคณะ (2564) ที่วิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาโร เฟ็งสวีสดี และคณะ (2564) ที่ศึกษาเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล มีแนวโน้มที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญที่ได้จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง เพื่อนำสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะและความสามารถด้านดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้และทักษะด้านดิจิทัลที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ยุคดิจิทัล เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ การมีวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล เป็นต้น การพัฒนาทักษะและความสามารถด้านดิจิทัลสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การเข้ารับการอบรม การฝึกอบรมภายในสถานศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

2. การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานเชิงปฏิบัติ การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นที่การปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานเชิงปฏิบัติได้โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เช่น การจัดการเรียนรู้ การนิเทศการสอน การติดตามและประเมินผล เป็นต้น

3. การพัฒนาทักษะการปรับเปลี่ยน โลกยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทักษะการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สามารถปรับตัวและนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติได้ ทักษะการปรับเปลี่ยนสามารถพัฒนาได้โดยการติดตามข่าวสาร ศึกษาข้อมูลใหม่ๆ และเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ

การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและความพร้อมในการนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและนำแนวทางการพัฒนาที่กล่าวมาข้างต้นไปปฏิบัติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์และการบริหารจัดการคุณภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ทางดิจิทัลและการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายควรร่วมกันดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอและการส่งเสริมการเรียนรู้ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสร้างและส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแหล่งข้อมูลและเครื่องมือการเรียนรู้ออนไลน์ หรือการสร้างกลุ่มทำงานและฟอรัมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้.

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กร การศึกษาการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในสถานศึกษาเมื่อมีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล โดยการสำรวจขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเปลี่ยนแปลง และวิธีการจัดการที่เหมาะสมในการดำเนินการ.

3. ควรวิเคราะห์แนวโน้มที่มีอยู่ การวิเคราะห์แนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล โดยการสำรวจการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนานี้ และการหาแนวทางการดำเนินงานในอนาคตที่เหมาะสม.

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล การศึกษาและเปรียบเทียบระดับผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ โดยการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งที่มาต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จและปัญหาที่เจอในการพัฒนานี้.

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา แสนสุข. (2559). ภาวะผู้นำ Leadership. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัททริปเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี, วาโร เฟิงส์วีสต์, วลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพเก้า. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา, วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(79), 11-20.
- ณัฐวิภา อุดขุนนารี และอมรทิพย์ เจริญผล. (2565). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(2), 103-116.
- ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. ครุศาสตร์สาร, 13(2), 285-294.
- นราธิป ไชคชยสุนทร, วาโร เฟิงส์วีสต์ และเอกลักษณ์ เพียสา. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. วารสารบัณฑิตศึกษา, 18(80), 90-95.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รุ่งรัตน์ พลชัย. (2563). ภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคดิจิทัล. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน 1(3), 53-62
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2560). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิกา สุบรรณาจ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- สุภาวษ์ เชาว์นเกษม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610.
- Sheninger, E. C. (2014). Digital leadership: changing paradigms for changing times. United States of America: Corwin